

Чернівецький національний університет імені Юрія
Федьковича

Економічний факультет

Кафедра маркетингу, інновацій та регіонального розвитку

"ЗАТВЕРДЖУЮ"

Декан економічного факультету

Р.Р. Білоскурський

«25» жовтня 2023 року

РОБОЧА ПРОГРАМА
навчальної дисципліни

ЕКОНОМІКА ЗНАНЬ

(назва навчальної дисципліни)

Вибіркова

(вказати: обов'язкова / вибіркова)

Освітньо-наукова програма

Економіка

(назва програми)

Спеціальність

051 Економіка

(вказати: код, назва)

Галузь знань

05 Соціальні та поведінкові науки

(вказати: шифр, назва)

Рівень вищої освіти

третій (освітньо-науковий)

(вказати: перший бакалаврський/другий магістерський)

Економічний факультет

(назва факультету/інституту, на якому здійснюється підготовка фахівців за вказаною освітньо-професійною програмою)

Мова навчання

українська

(вказати: на якій мові читається дисципліна)

Чернівці 2023 рік

Робоча програма навчальної дисципліни «Економіка знань» складена відповідно до освітньо-наукової програми «Економіка» спеціальності 051 «Економіка» галузі знань 05 «Соціальні та поведінкові науки», останнє затвердження: наказ ректора Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича від 20 вересня 2023 р. № 349.

Розробник:

Буднікевич І.М., завідувач кафедри маркетингу, інновацій та регіонального розвитку, доктор економічних наук, професор

Крупенна І.А., доцент кафедри маркетингу, інновацій та регіонального розвитку, кандидат економічних наук, доцент

Погоджено з гарантом освітньо-наукової програми «Економіка» і затверджено на засіданні кафедри маркетингу, інновацій та регіонального розвитку

Протокол № «3» від «26» вересня 2023 року

Завідувач кафедри

/І.М. Буднікевич/

Схвалено методичною радою економічного факультету

Протокол № «2» від «25» жовтня 2023 року

Голова методичної ради економічного факультету

/Р.І. Грешко/

© Буднікевич І.М., 2023 рік

© Крупенна І.А., 2023 рік

1. Метою курсу «Економіка знань» – полягає у формуванні у здобувачів компетенцій пов’язаних з ідентифікацією, використанням, створенням, розподілом і зберіганням знань з метою підвищення конкурентоспроможності суб’єктів економіки на різних рівнях. Курс «Економіка знань» розкриває сутність і принципи підприємництва та державного управління в епоху економіки знань, фактором успіху якого виступають нематеріальні активи і знання.

2. У результаті вивчення курсу здобувачі повинні:

Знати:

- концептуальні аспекти формування економіки знань;
- проблеми та особливості економіки знань;
- класичні та сучасні напрацювання дослідників в галузі економіки та управління знаннями;
- що таке самонавчальна організація і в чому її конкурентні переваги;
- які процеси управління знаннями необхідно налаштувати в організації залежно від стратегії її розвитку;
- систему економіки знань та моделі управління знаннями;
- форми організації притаманні економіки знань;
- методи генерації нових ідей, їх переваги і недоліки, умови застосування;
- суть та елементи інфраструктури економіки знань;
- види інтелектуальної власності та правові аспекти охорони;
- показники та індекси економіки знань;
- знати методи акумулювання, збереження та розповсюдження знань;
- поняття саморозвитку в рамках сучасної економіки знань, концепцію самонавчання, ознаки організації, що самонавчається, творчої організації, інтелектуальної організації;
- технології управління знаннями організації;
- методи та інструменти державного регулювання економіки знань.

Вміти:

- застосовувати інструменти управління знаннями;
- вимірювати, проводити аудит та картувати знання в організації;
- використовувати методики проведення аналізу та оцінки отриманих результатів і наукових досягнень в області економіки знань;
- організовувати систему знань в організації;
- розвивати творчість в контексті економіки знань;
- використовувати інструменти збереження знань в організації;
- виявляти бар'єри, що заважають поширенню знань в організації;
- навчатися протягом життя;
- вибирати методи генерації нових ідей з урахуванням їх переваг і недоліків, умов застосування;
- управляти особистими знаннями;
- володіти технологіями навчання, самоосвіти та саморозвитку.
- узагальнювати зарубіжний досвід у сфері управління знаннями;
- проводити дослідження проблем економіки знань;
- застосовувати інструменти у системі державного регулювання економіки знань;
- застосовувати технології управління знаннями в організації.

5. Опис навчальної дисципліни

5.1. Загальна інформація

Форма навчання	Рік підготовки	Семестр	Кількість		Кількість годин				Вид підсумкового контролю
			кредитів	годин	лекцій	семінарські	самостійна робота	індивідуальні завдання	
Денна	2023/2024	2	3	90	10	20	60		Залік
Заочна	2023/2024	2	3	90	4	6	80		Залік

5.2. Дидактична карта навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин							
	Денна форма				Заочна форма			
	Усього	у тому числі			Усього	У тому числі		
		Лекції	Семінари	Сам. роб.		Лекції	Семінари	Сам. роб.
Тема 1. Концептуальні аспекти формування економіки знань 1. Суть та фактори становлення економіки знань. 2. Характеристика та основні особливості економіки знань. 3. Методологія економіки знань. 4. Поняття та система економіки знань. 5. Основні типи знань. 6. Основні моделі створення знань в організаціях.	10	2	2	6	10	1		9
Тема 2. Управління знаннями: системи, інструменти, практики 1. Еволюція систем управління знаннями. 2. Визначення та структура системи управління знаннями. 3. Моделі трансформації та управління знаннями. 4. Технології управління знаннями. 5. Зарубіжний досвід в сфері управління, виробництва і розповсюдження знань.	10	1	2	7	10	1		9

Тема 3. Вимірювання, аудит та картування знань в організації 1. Методи вимірювання знань 2. Аудит та моніторинг знань в організації 3. Технології картування знань.	10	1	2	7	10		1	9
Тема 4. Акумуляування, збереження та розповсюдження знань. 1. Сучасний стан проблеми акумуляування знань: методології, області застосування, актуальні завдання. 2. Методи і засоби акумуляування знань. 3. Методи генерації нових ідей, їх переваги і недоліки, умови застосування. 4. Технології розповсюдження знань. 5. Організація трансферу знань. 6. Обмін базами даних.	10	2	2	6	10	1		9
Тема 5. Організація економіки знань 1. Інфраструктура «економіки знань». 2. Місце інтелектуального підприємництва в національній та регіональній інноваційній системі. 3. Віртуальні команди та творчі колективи як форми організації в економіці знань. 4. Центри навчання співробітників. 5. Веб-платформи системи управління знаннями. 6. Наукові альянси в економіці знань. 7. Бізнес-інкубатори, технопарки, регіони науки, технополіси.	10	1	2	7	10		1	9

Тема 6. Навчання, творчість та розвиток в контексті економіки знань 1. Значення навчання й поняття саморозвитку в рамках сучасного менеджменту. 2. Концепція самонавчання, творча організація, інтелектуальна організація. 3. Інженерія знань. 4. Івенти в контексті економіки знань (переговори та зустрічі, конференції, симпозіуми, виставки, круглі-столи, вебінари, воркшопи, ярмарки ідей та ін). 5. Методи стимулювання процесу продукування знань.	10	1	2	7	10		1	9
Тема 7. Управління особистими знаннями: корпоративне та приватне навчання	10	-	3	7	10		1	9
Тема 8. Технології управління знаннями організації та інтелектуальна власність 1. Технологія управління знаннями як інструмент підвищення ефективності роботи підприємства. 2. Інформаційне забезпечення організаційного знання. 3. Комунікативні технології управління знаннями. 4. Маркетинг в управлінні знаннями. 5. Репутаційний менеджмент. 6. Організаційна культура у контексті управління знаннями	10	1	2	7	10	1	1	8

Тема 9. Державне регулювання економіки знань	10	1	3	6	10		1	9
1. Роль держави у формуванні економіки знань та напрямки її активізації.								
2. Суть та напрямки державної науково-технічної та інноваційної політики.								
3. Міжнародний досвід розробки національних та регіональних комплексних наукових програм.								
4. Фандрайзинг у фінансуванні наукових програм.								
5. Методологія франчайзингу в науково-технічній діяльності								
Усього годин	90	10	20	60	90	4	6	80

3.3. Тематика семінарських занять з курсу «Економіка знань»

	Назва теми (завдання)	Кількість годин	
		Денна	Заочна
1	Тема 1. Концептуальні аспекти формування економіки знань	2	-
2	Тема 2. Управління знаннями: системи, інструменти, практики	2	1
3	Тема 3. Вимірювання, аудит та картування знань в організації	2	1
4	Тема 4. Акумуляування, збереження та розповсюдження знань	2	-
5	Тема 5. Організація економіки знань	2	1
6	Тема 6. Навчання, творчість та розвиток в контексті економіки знань	2	1
7	Тема 7. Управління особистими знаннями: корпоративне та приватне навчання	3	1
8	Тема 8. Технології управління знаннями організації та інтелектуальна власність	2	1
9	Тема 9. Державне регулювання економіки знань	3	1

3.4. Зміст завдань для самостійної роботи з курсу «Економіка знань»

Завдання	Годин	
	Денна	Заочна
Тема 1. Концептуальні аспекти формування економіки знань	6	9
1. Опрацювати теоретичні та прикладні аспекти теми: 2. Підготовка наукової записки з методології економіки знань 3. Презентація основних типів знань 4. Презентація основних моделей створення знань в організаціях.		
Тема 2. Управління знаннями: системи, інструменти, практики	7	9
1. Опрацювати теоретичні та прикладні аспекти теми: 2. Есе з еволюції систем управління знаннями 3. Аналітична записка з тенденцій в галузі управління знаннями. 4. Зарубіжний досвід в сфері виробництва і розповсюдження знань.		
Тема 3. Вимірювання, аудит та картування знань в організації	7	9
1. Опрацювати теоретичні та прикладні аспекти теми. 2. Презентація технологій вимірювання знань. 3. Проведення аудиту знань кафедр ЧНУ. 4. Підготовка до тренінгу з картування знань.		
Тема 4. Акумуляування, збереження та розповсюдження знань	6	9
1. Опрацювати теоретичні та прикладні аспекти теми: 2. Методи і засоби акумуляування знань, що застосовуються для економічних систем. 3. Підготовка до дискусії: «Методи генерації нових ідей, їх переваги і недоліки, умови застосування»		

Завдання	Годин	
	Денна	Заочна
Тема 5. Організація економіки знань	7	9
- Опрацювати теоретичні та прикладні аспекти теми. - Підготовка презентації з форм організації в економіці знань: - Віртуальні команди та творчі колективи як форми організації в економіці знань. - Центри навчання співробітників. - Відкриті конкурси. - Веб-платформи системи управління знаннями. - Наукові альянси в економіці знань. - Стартапи та акселератори. - Бізнес-інкубатори - Технопарки. - Регіони науки. - Технополіси.		
Тема 6. Навчання, творчість та розвиток в контексті економіки знань	7	9
- Опрацювати теоретичні та прикладні аспекти теми. - Підготовка тренінгу з нових методів навчання або розвитку творчості - Розробка концепції та програми наукового івенту		
Тема 7. Управління особистими знаннями: корпоративне та приватне навчання	7	9
- Самостійне опрацювати теоретичних аспектів теми. - Формування власної програми розвитку особистих знань - Вивчення зарубіжного досвіду корпоративного навчання та розробка пропозицій з їх адаптації до вітчизняних умов		
Тема 8. Технології управління знаннями організації та інтелектуальна власність	7	8
- Опрацювати теоретичні та прикладні аспекти теми - Підготовка анкети для маркетингового дослідження напрямків та інструментів оновлення знань працівниками та здобувачами ЧНУ. - Підготовка презентації одного з рейтингів оцінки економіки знань		
Тема 9. Державне регулювання економіки знань	6	9
- Опрацювати теоретичні та прикладні аспекти теми: - Підготовка доповіді на тему «Зарубіжний досвід розробки та реалізації національних та регіональних програм формування економіки знань» - Підготовка повідомлення про державні органи, які регулюють розвиток нових технологічних укладів і економіки знань.		
Всього	60	80

6. Освітні технології, методи навчання і викладання навчальної дисципліни «Економіка знань»

- словесні методи (лекція, дискусія, бесіда, консультація тощо).
- кейси (індивідуальні або командні).
- методи візуалізації результатів (презентації результатів виконаних завдань, ілюстрації, відеоматеріали тощо);
- проектні завдання (індивідуальні та командні проекти);
- робота з інформаційними ресурсами: з навчально-методичною, науковою, нормативною літературою та інтернет-ресурсами.
- самостійна робота над індивідуальним завданням.
- підготовка тез/доповіді на конференцію.
- тренінги, коучі, майстер-класи від запрошених стейкхолдерів.
- аналітичні, реферативні та пошукові дослідження.

7. Контроль та оцінювання результатів навчальних досягнень здобувачів з навчальної дисципліни «Економіка знань»

Формами поточного контролю є:

- презентація самостійних робіт за індивідуальними завданнями.
- захист кейсів, результатів досліджень.
- аналітичні звіти, реферати, тези доповідей, статті.
- презентації результатів виконання завдань.
- командні результати ділових ігор.
- інші види індивідуальних та групових завдань.

За семестр здобувач може отримати максимум 60 балів.

Форма підсумкового контролю

МО7 – залік (максимальна оцінка 40 балів)

Розподіл балів, які отримують здобувачі

Поточне оцінювання (аудиторна та самостійна робота)									Кількість балів (залік)	Σ балів
Максимальна кількість балів										
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	Максимальна кількість балів	
6	6	6	6	6	6	7	6	7	40	100

Сума оцінок дозволяє сформувати підсумкову оцінку на основі використовуваної числової (рейтингової) шкали.

Шкала оцінювання: національна та ЄКТС

Оцінка за національною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS	
	Оцінка (бали)	Пояснення за розширеною шкалою
зараховано	A (90-100)	відмінно
зараховано	B (80-89)	дуже добре
	C (70-79)	добре
зараховано	D (60-69)	задовільно
	E (50-59)	достатньо
незараховано	FX (35-49)	(незадовільно) з можливістю повторного складання
	F (1-34)	(незадовільно) з обов'язковим повторним курсом

8. Список рекомендованої літератури

1. Давимука С. А., Федулова Л. І. Креативний сектор економіки: досвід та напрями розбудови : монографія. ДУ «Інститут регіональних досліджень імені М. І. Долишнього НАН України». Львів, 2017. 528 с.
2. Економіка знань та її перспективи для України : наук. доп. / В.М.Геєць, В.П.Александрова, Ю.М.Бажал, М.С.Данько, В.В.Дем'яненко ; НАН України ; Інститут економічного прогнозування ; В.М.Геєць (ред.). К., 2005. 168 с.
3. Економіка знань: виклики глобалізації та Україна / Національний ін-т стратегічних досліджень ; А.С.Гальчинський (заг. ред.). К., 2004. 268 с. 8.
4. Захарчин Г., Любомудрова Н., Панас Я. Основні аспекти управління знаннями в сучасних умовах. Підприємництво та інновації, 2020. №12. С. 108-112.
5. Ілляшенко С.М., Шипуліна Ю.С., Ілляшенко Н.С., Комарницька Г.О.. Управління знаннями в системі інноваційного розвитку організації. Маркетинг і менеджмент інновацій, 2017, № 1. С. 231–238.
6. Мартиненко М.В. Управління організаційними знаннями підприємства: теоретичний аспект: монографія. Харків: ІНЖЕК, 2013. 218 с.
7. Наливайко А.П., Гребешкова О.М., Батенко Л.П. Стратегічне управління знаннями підприємства: монографія. К.: КНЕУ, 2014. 445 с.
8. Олешко В. Управление знаниями: коротко о главном [Knowledge Management]. Киев, 2016 .
9. Тищенко В. Ф. Економіка знань як актуальна основа сучасного розвитку України та її регіонів : монографія. Харків : ХНЕУ, 2014. 271 с.
10. Візіренко С. В. Генезис поняття «економіка знань». Сталый розвиток економіки. 2012 (12). №2. С. 44–49.
11. Воронкова А.Е., Бабенко М.К. Дослідження підходів до визначення поняття «економіка знань». Економіка, Менеджмент Підприємництво. 2011. №23(11). С. 66–74.
12. Дороніна М. С. Роль держави у формуванні економіки знань. Проблеми економіки. 2013. № 1. С.43-47.
13. Жаворонкова Г.В. Економіка знань як результат економічного розвитку держави. Сталый розвиток економіки. 2010. № 2. С.3-8.
14. Економіка знань. Енциклопедія сучасної України. URL: <https://esu.com.ua/article-18730> (дата звернення: 15.05. 2023).
15. Іртищева І.О., Крамаренко І.С., Іртищев О.С., Гарагуля А.В., Ставцов Р.В. Цифрова економіка в Україні: виклики сьогодення та завдання управління. Ефективна економіка.. 2020. № 7. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=8074>
16. Маслак О.І., Данилко В.К., Гришко Н.С., Скрипнюк К.О. Економіка знань: еволюція наукових уявлень, складові та чинники формування в новітніх умовах. Ефективна економіка. 2020. № 12. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=8457>
17. Федулова Л.І. Економіка знань: підруч. для вищ. навч. закл. / Л.І.Федулова. – К. : Інститут економіки та прогнозування НАН України, 2009. – 600 с.
18. Adizes I. Managing corporate lifecycles. The Adizes Institute Publishing, 2004.
19. Barley Stephen R., Kunda G. Gurus, Hired Guns, and Warm Bodies: Itinerant Experts in a Knowledge Economy. Princeton University Press, 2011. 341 p.
20. Castells M. The Rise of the Network Society (The Information Age: Economy, Society and Culture, Volume 1). 2nd Edition. Wiley-Blackwell, 2000. 594 p.
21. Collective Skill Formation in the Knowledge Economy / Bonoli G., Emmenegger P. Oxford University Press, 2019. 384 p.
22. Collison K., Purcell J. Learn to fly. Practical knowledge management lessons from top learning organizations. 2nd Edition. Capstone, 2004. 336 p.
23. Dalkir K. Knowledge Management in Theory and Practice, 4 edition. The MIT Press, 2023. 408 p.
24. Fayette B., e Curtis W., Bedford D., Iyer S. Knowledge Economies and Knowledge Work (Working Methods for Knowledge Management). Emerald Publishing Limited, 2019. 304 p.

25. Forsgren R. Lean Knowledge Management: How NASA Implemented a Practical KM Program, Business Expert Press, 2021. 132 p.
26. Gates B. Business at the speed of thought. Grand Central Publishing, 1999. 496 p.
27. Giannetto K., Wheeler A. Knowledge Management Toolkit. Industrial and Commercial Training, 2000. 144 p.
28. Gray, D., Brown, S., & Macanuso, J. Gamestorming: A playbook for innovators, rulebreakers, and changemakers. O'Reilly Media, Inc., 2010.
29. Hajric E. Knowledge Management A Theoretical And Practical Guide. 2018. 252 p. URL: <https://www.studocu.com/row/document/kwame-nkrumah-university-of-science-and-technology/theories-in-management/knowledge-management-a-theoretical-and-practical-guide-emil-hajricpdf-personal/59332629>
30. Hilger J., Wahl Z. Making Knowledge Management Clickable: Knowledge Management Systems Strategy, Design, and Implementation. Springer, 2022. 336 p.
31. Hislop, D., Bosua, R., & Helms, R. (2018). Knowledge management in organizations: A critical introduction. Oxford University Press.
32. Knowledge Management Tools. Introducing Knowledge Management. URL: <http://www.knowledge-management-tools.net/>
33. Lambe P. Organising Knowledge: Taxonomies, Knowledge and Organisational Effectiveness (Chandos Knowledge Management). 1st Edition. Chandos Publishing, 2007. 300 p.
34. Lambe P. Principles of Knowledge Auditing: Foundations for Knowledge Management Implementation Kindle Edition. The MIT Press, 2023./ 401 p.
35. Malhotra Yo. From Information Management to Knowledge Management: Beyond the "Hi-Tech Hidebound" Systems / Yo. Malhotra // Knowledge Management and Business Model Innovation. – Network, USA, 2001.
36. Mangabeira R. The Knowledge Economy. Verso, 2019. 304 p.
37. Masa'deh, R. E., Shannak, R., Maqableh, M., & Tarhini, A.. The impact of knowledge management on job performance in higher education: The case of the University of Jordan. Journal of Enterprise Information Management, 2017. 30(2). P.244-262.
38. Massingham P. Knowledge Management: Theory in Practice. SAGE Publications Ltd, 2019. 528 p.
39. Milton N., Lambe P. The Knowledge Manager's Handbook: A Step-by-Step Guide to Embedding Effective Knowledge Management in your Organization. Kogan Page, 2019. 448 p.
40. Mokyr J. The Gifts of Athena: Historical Origins of the Knowledge Economy. Princeton University Press. 2002. 384 p. URL: <https://www.jstor.org/stable/j.ctt7rz25>
41. Nonaka I., Takeuchi H. The Knowledge-Creating Company: How Japanese Companies Create the Dynamics of Innovation. Oxford University Press, New York, 1995. 304 p.
42. O'Donovan N Pursuing the Knowledge Economy: A Sympathetic History of High-Skill, High-Wage Hubris (Building Progressive Alternatives). Agenda Publishing, 2022. 232 p.
43. Ruggles R. Knowledge Management Tools. London, Routledge, 1996. 303 p.
44. Senge Peter M. The Fifth Discipline. The Art and Practice of the Learning Organization. Random House Business, 2006. 464 p.
45. Senge Peter M., Roth G. The Dance of Change: The challenges to sustaining momentum in a learning organization Paperback. Currency, 1999. 608 p.
46. Startup Cities: Why Only a Few Cities Dominate the Global Startup Scene and What the Rest Should Do About It Peter S. Cohan Marlborough, Massachusetts, USA. 2018. 268 p.

Інформаційні джерела

1. Головні досягнення у сфері науки та інновацій 2020-2022. URL: <https://mon.gov.ua/ua/news/golovni-dosyagnennya-u-sferi-nauki-ta-innovacij-2020-2022> (дата звернення: 15.05. 2023).
2. Державна служба статистики України. URL: <https://www.ukrstat.gov.ua/>
3. Законодавство України. Офіційний веб-портал Верховної ради України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/index>
4. Портал управління знаннями. URL: <https://pdp.nacs.gov.ua/>

5. Цифрова економіка. URL: <http://surl.li/kckm>
6. Economic Data. Global Finance. URL: <https://www.gfmag.com/global-data/economic-data/>
7. European Business Association. URL: <https://eba.com.ua/vplyv-vijny-na-it-rynok-pratsi-u-sferi-nyzhche-dovoyennogo-rivnya-u-4-8-raziv/>
8. Global Connectivity Report 2022. URL: https://www.itu.int/dms_pub/itu-d/opb/ind/d-ind-global.01-2022-pdf-e.pdf
9. Global Innovation Index 2022. URL: https://www.wipo.int/edocs/pubdocs/en/wipo_pub_2000_2022/ua.pdf
10. Human Development Index (HDI). URL: <https://hdr.undp.org/data-center/human-development-index#/indicies/HDI>
11. ICT Development Index (IDI). URL: <https://www.itu.int/en/ITU-D/Statistics/Pages/IDI/default.aspx>
12. Knowledge Economy Index (World Bank). URL: <http://surl.li/hfvxk>
13. Most Technologically Advanced Countries In The World Methodology: How the 2022 Best Countries Were Ranked. URL: <https://www.usnews.com/news/best-countries/articles/methodology>
14. Network Readiness Index. URL: <https://networkreadinessindex.org/>
15. Reports. World Economic Forum. URL: <https://www.weforum.org/reports/>
16. The Bloomberg Innovation Index. URL: <https://www.bloomberg.com/graphics/2015-innovative-countries/>
17. The Digital Economy and Society Index (DESI). EC. URL: <https://ec.europa.eu/digital-single-market/en/desi>
18. The ICT Development Index – ITU. URL: <https://www.itu.int/en/ITU-D/Statistics/Pages/IDI/default.aspx>
19. Worldwide Mobile Data Pricing 2022. URL: <https://www.cable.co.uk/mobiles/worldwide-data-pricing/>